

Sivistys nousee yhteisöistä -podcastin jakso 2

Keskustelijat: **Tytti Pansar**, Suomen Kansanopistoyhdistyksen toiminnanjohtaja
Tommi Alakoski, Suomen 4H-liiton toimitusjohtaja
Tia Yliskylä, SiviisNYT-toimittaja

Tekstiversio

Tunnusmusiikki [00:00:01]:

Sivistys nousee yhteisöistä -podcast.

Tia Yliskylä [00:00:06]: Tervetuloa kuuntelemaan *Sivistys nousee yhteisöistä* -podcastia. Tämän jakson aiheena ovat arvot, sivistys ja kestävä tulevaisuus. Ja näistä aiheista ovat tänään keskustelemassa Suomen 4H-liiton toimitusjohtaja **Tommi Alakoski** ja Suomen Kansanopistoyhdistyksen toiminnanjohtaja **Tytti Pansar**, tervetuloa.

Tytti Pansar [00:00:36]: Kiitos.

Tommi Alakoski [00:00:37]: Kiitos.

Tia Yliskylä [00:00:38]: Ja minä olen tämän podcastin toimittaja **Tia Yliskylä**. Tosiaan tämän jakson aiheet on valittu tällaisen podcastin kaimasta eli ihan samannimisestä *Sivistys nousee yhteisöistä* -julkaisusta. Opintokeskus Siviis julkaisi tämän Sivistys nousee yhteisöistä -julkaisun toukokuussa. Se on sellainen, jossa kahdeksan kirjoittajaa ottaa kantaa sivistykseen. Ja tässä julkaisussa Tytti Pansar kirjoittaa sivistystyöstä kestävästä tulevaisuudesta rakentajana, ja Tommi Alakosken aiheena taas on arvoja 4H-harrastuksessa hankitun osaamisen perustana. Nämähän ovat tosi kiinnostavia aiheita molemmat. Sivistys on kyllä tosi laaja käsite, ja sivistystyöhönkin liittyy monta näkökulmaa, mutta Tytti Pansar, sinä kirjoitat siellä *Sivistys nousee yhteisöistä* -julkaisussa, että vapaan sivistystyön oppilaitoksilla ja järjestöillä on tosi paljon tekemistä kestävästä tulevaisuudesta ja ekososiaalisen sivistyksen näkökulmasta. Mikä tämä vapaan sivistystyön oppilaitosten ja järjestön sivistystehtävä sinun mielestäsi oikein on?

Tytti Pansar [00:01:56]: No minä lähtisin kerimään sitä siitä näkökulmasta, että minä ajattelen, että sellainen yhteiskunnallinen muutos on varmasti nyt vääjäämätöntä. Meillä on ekologinen kriisi, meillä on ilmastonmuutos, meillä on myös näkyvissä polarisaatiota ja vahvaa eriarvoistumista. Ajattelen, että me itse voimme vaikuttaa siihen, että miten se muutos tapahtuu. Tapahtuuko se systeemisesti vai tapahtuuko se kaoottisesti. Minä ajattelen, että tämän muutoksen tueksi tarvitaan tällaisia tukipilareita. Ja vapaan sivistystyön oppilaitokset ja järjestöt voivat sellaisessa roolissa toimia. Minä näen, että meitä ihmisiä ehkä vaivaa vähän tällainen merkityskato. On enenevässä määrin sellaista kokemusta, että voimmeko me vaikuttaa omiin asioihimme ja mikä on se kunkin rooli tässä yhteiskunnassa. Ajattelen, että sivistystoimijat voivat olla luomassa näitä merkityksiä, tarjota ihmisille mahdollisuuden kokea merkityksellisyttä. Ajattelen myös, että tämän muutoksen näkökulmasta se, että se tapahtuisi hallitusti, on aika keskeistä se, että me näemme tulevaisuuden myönteisenä ja sellaisena, että meillä kaikilla on toivon ajatus. Vapaan sivistystyön oppilaitokset ja järjestöt voivat toimia tällaisina arvovaikuttajina

ja luoda yhdessä meidän kaikkien kanssa myönteistä kuvaa tulevaisuudesta. Eli oikeastaan sellaista uutta metanarratiivia tavoittelemisen arvoisesta tulevaisuudesta. Ajattelen, että vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat herättää meitä ajattelemaan sitä, että mikä on se tavoittelemisen arvoinen tulevaisuus, ja sitä kautta motivoidumme liikkumaan kohti sitä.

Tia Yliskylä [00:04:23]: Tämä kuulostaa tosi kiinnostavalta. Tomi Alakoski, tunnistatko sinä tällaista merkityskatoa, josta Tytti äsken puhui, eli onko nähtävissä, että tällaiseen tarvittaisiin järjestöjä auttamaan?

Tomi Alakoski [00:04:36]: No varmasti tämä maailma ei ole niin selkeä kuin se on ehkä joskus ollut. Ja kun lasten ja nuorten kanssa työskennellään, niin tietysti meidän aikuisten tehtävänä on luoda sitä tulevaisuususkoa ja näköpiiriä sinne tulevaisuuteen. Kyllä sitä saattaa jossain määrin olla, mutta minä näen myös paljon positiivista siinä, että kun lapsille ja nuorille tarjoaa mahdollisuuksia, niin heillä myös on sitä merkityksellisyyttä elämässä. Ja sitä kautta minulla on vahva usko siihen, että kun me aikuiset osaamme toimia tulevaisuususkoisesti, niin minä uskon, että meidän lapset ja nuoretkin kokevat sitten sitä osallisuutta ja kiinnittymistä yhteiskuntaan. Että kyllä luulen, että meidän tehtävänä on vain aikuisina on luoda uskoa ja antaa sellaisia mahdollisuuksia tehdä sitä. Mutta olen myös sitä mieltä, että meidän yhteiskunnassa pitäisi nähdä nämä kaikki resurssit paljon paremmin, että yhdessä me voisimme kaikki toimijat enemmän tehdä yhteistyötä ja nimenomaan miettiä, että kenelle me sitä teemme.

Tia Yliskylä [00:05:48]: Tämä on ihan hyvä ajatus, koska sitä esimerkin voimaahan ei kannata vähätellä, perinteisesti se on se, joka toimii kyllä myös. Arvot ovat tällä hetkellä selkeästi muodissa, ne suorastaan surffaavat trendien aallonharjalla ja ne kuuluvat kyllä ihan jokaiseen juhlapuheeseen myös. Ja ihan sinne liiketoimintamalleihin ja brändeihin saakka. 4H:han oikeastaan on sellainen järjestö, jossa koko toiminta perustuu arvoihin, koska jo se nimi 4H tulee sieltä neljästä eri arvosta eli harkinnasta, harjaannuksesta, hyvyydestä ja hyvinvoinnista. Miten nämä arvot oikein vaikuttavat tähän 4H-harrastuksessa hankittuun osaamiseen? Tomi Alakoski, miten nämä arvot ja osaaminen oikein 4H:ssa kytkeytyvät ikään kuin toisiinsa?

Tomi Alakoski [00:06:42]: Meillä on arvot olleet muodissa jo yli 90 vuotta, kun järjestö on ollut Suomessa, ja varmasti yli sata vuotta silloin kun se Yhdysvalloissa on aikoinaan perustettu, niin ne arvot on globaalit. Itse asiassa englanninkieliset sanat, jotka tulee 4H:ta, *head, hands, heart and health* ovat ne englanniksi, niin ehkä avautuvat helpommin nämä suomenkieliset sanat. Saattaa olla nyky Suomessa hieman vaikeita, vaikeaselkoisia ehkä. Mutta kuitenkin niissä on ajatus siinä se, että kun sinulla on, jos vapaasti kääntää, pää ja kädet ja sydän mukana, niin sinusta kasvaa terve kokonaisvaltainen yhteiskunnan jäsen. Tämä on varmasti sellaista ajatusta, että ei voi vain yhtä osaa ihmisestä kehittää, vaan että ihmisten pitäisi kehittää kokonaisvaltaisesti. Ja silloin kun meillekin varmasti tämä tekemällä oppiminen on se meidän filosofia, niin siinä erityisesti on tärkeä, että sinulla on kokonaisvaltaisesti, olet mukana tekemässä sitä. Että sinä et vain lähde yhdestä päästä liikkeelle. Ja se varmasti ehkä koulumaailmassakin tänä päivänä korostuu, että nämä arvot ovat aika universaalit. Ne eivät ole sinällään mihinkään yhteen järjestöön liittyvät. Mutta minä olen tietysti onnellinen, että meidän järjestöllä on ihan nimessä nämä arvot, ja olen siitä tosi ylpeä.

Tia Yliskylä [00:08:07]: Onko sillä joku kiinteä merkitys silti siihen osaamiseen, mitä teidän toiminnassanne syntyy, eli onko niillä arvoilla joku erityinen lataus siinä kohdassa, että ne näkyvät juuri teillä hankitussa osaamisessa?

Tomi Alakoski [00:08:20]: No kyllä ne ovat ihan kaiken toiminnan lähtökohta ja pohja. Vaikea nyt sanoa, että missä se nyt yksittäisessä tulisi, mutta varmasti esimerkiksi vaikka 4H-yrittäjyydessä. Nuori kun lähtee 4H-yrittäjäksi, niin sitä ohjataan kokonaisvaltaisesti. Ja kyllä meillä sellainen onnellinen ja terve kasvava lapsi tai nuori, tulevaisuuden meidän yhteiskuntamme jäsen, niin uskon, että se siellä kyllä on kasvamassa, kun meidän toiminnassamme on mukana.

Tia Yliskylä [00:08:49]: Hyvä. Tämä on oikein oiva näkökulma. Tytti Pantsar, mitä sinä ajattelet näistä arvoista? Onko arvoilla esimerkiksi jotain olennaista roolia vaikka kestävän tulevaisuuden rakentamisessa?

Tytti Pantsar [00:09:04]: Kyllä minä ehdottomasti ajattelen, että on. Minä ajattelen, että arvot antavat meille sen tahtomisen suunnan ja jäsentävät siten sitä, että mihin suuntaan me olemme menossa. Kestävän tulevaisuuden rakentamisessa me ehdottomasti tarvitsemme vankkaa arvoperustaa ja tarvitsemme myös sitä yhteiskunnallista keskustelua siitä, että mitkä ovat meidän toimintaamme ohjaavia arvoja.

Tia Yliskylä [00:09:31]: Aivan, sinä oletkin nostanut esiin tuolla artikkelissasi vuoropuhelun tärkeyden, eli juuri tämän, mitä mekin tänään tässä teemme. Istutaan rauhassa, kuunnellaan toisiamme ja jokainen pääsee myös sanomaan näkemyksiään. Sinä Tytti Pantsar ehdotat siellä, että yhteisöllisyys ja dialogi ovat avaimia uudenlaisen maailmasuhteen muodostamiseen. Kerro hei, vähän lisää, mitä tuo oikein tarkoittaa? Mistä siinä on kysymys?

Tytti Pantsar [00:10:01]: Minä ajattelen, että meidän täytyy oppia olemaan uudestaan ihmisiksi. Eli meidän täytyy oppia olemaan tässä maailmassa sillä tavalla, että me ymmärrämme sen rajallisuudet. Kestävä tulevaisuus ei vain synny itsestään tai insinöörit eivät tee sitä meille, vaan siinä tarvitaan meitä kaikkia. Ajattelen, että järjestöt ja vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat olla sellaisia yhteisöjä, joissa käydään dialogia ja rakennetaan yhdessä sitä, että mikä on se meidän maailmasuhde ja miten me sinne kestävään tulevaisuuteen sijoitumme. Vapaalla sivistystyöllä ja järjestöillä on erityistä pedagogista osaamista myös luoda tällaista dialogia, joka samalla herättää meissä toivoa siitä tulevaisuudesta ja tulevaisuuden uskoa.

Tia Yliskylä [00:11:01]: Aivan, mainiota. Tomi, miltä sinun mielestäsi kuulostaa tällainen ajatus, eli vuoropuhelun lisäämisen tarve? Oletko samaa mieltä tästä?

Tomi Alakoski [00:11:11]: No vuoropuhelu ei ole koskaan huono asia, että kyllä me opimme koko ajan toinen toisiltamme. Minusta tietenkään yhteiskunnassa on sellaista suuntausta ollut tässä nyt viime aikoina, nähty tavallaan tämä, että meidän ei kannata hukata resursseja siinä. Ja ehkä se, että nähdään tämä oppiminenkin vähän kokonaisvaltaisemmin, että sitä tapahtuu muuallakin kuin sitten vain formaalin oppimisen viitekehyksessä. Ja kun monia tarinoita kun kuulee, niin niissä usein sieltä nousee se sellainen, miten harrastustoiminnassa on löytänyt omat vahvuudet ja muuta tämän tyyppistä. Että olen hyvin samoilla linjoilla tässä. Me emme saa unohtaa tätä kolmannen sektorin tuomaa vahvaa resurssia meidän yhteiskunnassamme.

Tia Yliskylä [00:12:01]: Kyllä, näin on. 4H:ssahan tällainen vapaa-ajalla tai harrastuksessa hankittu osaaminen konkretisoituukin tosi hienosti, koska voi hankkia paljon sellaista osaamista, joka on hyödyllistä työelämässä ja ehkä jopa joissakin toisissa koulutuksissa, vaikka se ei ole missään virallisessa oppilaitoksessa hankittua. Mutta Opintokeskus Sivis on itse asiassa tehnyt tosi paljon töitä tämän osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen eteen, eli tarkemmin sanottuna siinä on kyse siitä, että on paljon työskennelty sen eteen, että erilaisissa tilanteissa voitaisiin paremmin tunnistaa ja tunnustaa se, että vapaa-ajalla tai harrastuksessa hankittu osaaminen on juuri niin pätevää ja niin loistavaa ja arvokasta, että sitä voi vaikka hyväksyä osaksi tutkintoja. Tai sitten sitä voi katsoa oikeasti arvostaen siinä vaiheessa, kun vaikka haetaan töitä tai muuta. Aika hyviä tuloksia alkaa olla, niitä on jo näkyvillä. Esimerkiksi tällaiset digitaaliset osaamismerkkit, joita on jo aika paljonkin käytössä, niin ne sanoittavat ja havainnollistavat hirveän hyvin juuri sitä harrastuksissa saatua osaamista. Sitten on niitä jopa joihinkin tutkintoihin saatu hyväksiluettua jo, eli siitäkin on kokemusta olemassa. Mutta kaikki ei tietenkään ole valmista, täytyy tehdä yhä lisää kehittämistyötä. Sinä Tomi Alakoski toitkin tuolla sinun artikkelissasi esiin tällaisen ajatuksen, että täytyisi pohtia, että miten harrastustoiminnassa hankittu oppiminen olisi huomioitu jo toisen asteen opintojen tutkintovaatimuksissa. Tämä on tosi mielenkiintoinen ajatus, mutta kerro siitä vähän lisää. Mitä se voisi olla se toisen asteen opintojen tutkintovaatimuksissa huomioiminen?

Tomi Alakoski [00:13:56]: Kaikki se lähtee varmasti yksilöstä, eli kuinka yksilöllistä meillä on opiskelu toisella asteella. Ja jos nyt miettii sitä sitten, että joku on vaikka SM-tason urheilija tai mitä tahansa, menestynyt, niin se ei varmaan ihan samaa oppisisältöä tarvitse, kun hän tulee sitten opiskelemaan. Että otettaisiin nämä paremmin huomioon. Ja siinä me olemme kyllä tosi iloisia siitä, mitä Siviksen kanssa tehty yhteistyössä, että me näemme sen, että meille tulee tällainen toinen taho sitten hyväksilukemaan tai auttamaan meitä siinä, että me pystymme jäsentelemään meidän harrastustoimessa saatua oppimista, niin miten se opetussuunnitelmiin saadaan integroitua ja huomioitua. Totta kai sitten jotta tutkintovaatimukset täytyvät, niin siinä täytyy tietysti olla, että ne ohjautuvat opetussuunnitelman tavoitteisiin. Varmaan tällainen dialogi, että kaikkihan me sitten taas lähdemme siitä, että pitää kiinni omistansa ja ei haluta sitä jollekin muulle. Mutta minun mielestäni pitäisi ajatella nuoren etua siinä tai sen yksilön etua ja hänen eteenpäin menemistään. Ainahan kyse on ajasta ja ajankäytöstä ja motivaatio tietysti tulee myös, että miten se aika käytetään, että kannattaako sitä samaa asiaa siellä, jos olet jo huippu siinä, niin sitten siellä suorittaa perusopinnoissa ja näin päin pois. Sitä keskustelua ja vuoropuhelua tarvitaan, ja tietysti sitä, että nuoret saavat myös sen tiedon, että miten toimia sitten kun uskoo, että hänellä on riittävästi osaamista.

Tia Yliskylä [00:15:42]: Tytti Pantsar, onko tässä ideaa? Miten sinä näet tämän asian?

Tytti Pantsar [00:15:46]: No kyllä siinä on ideaa mielestäni. Tomi, mitä kerroit, niin on mainio esimerkki siitä, että miten vapaan sivistystyön oppilaitokset ja järjestöt yhdessä voivat luoda sellaisia oppimiskokonaisuuksia, joissa itse asiassa sulautuu, vähän niin kuin formaali koulutus ja non-formaali ja informaali oppiminen myös. Ajattelen, että tämä on siitä hieno esimerkki ja se on yksi meidän vapaan sivistystyön oppilaitosten ehdoton vahvuus, että nyt kun ajatellaan, että itse asiassa sille oppijalle ei ole kauheasti merkitystä sillä, että missä joku on opittu, vaan tämä ajatus oppimisesta sulautuu. Tässä esimerkissä näkyy hienosti.

Tia Yliskylä [00:16:33]: Tytti Pantsar sinä oletkin ottanut kantaa tällaiseen vapaan sivistystyön toimijoiden koulutustehtävään ikään kuin, eli olet ehdottanut, että vapaa sivistystyö voisi ottaa

nykyistäkin vahvemman roolin esimerkiksi sellaisten ihmisten oppimismahdollisuuksista, jotka eivät jostain syystä sijoitu muuten meidän koulutusjärjestelmään. Mitä se voisi käytännössä tarkoittaa?

Tytti Pantsar [00:16:59]: Minä ajattelen, että vapaan sivistystyön oppilaitosten tehtävä kumpuaa aika paljon siitä, että kaikilla on yhdenvertaiset mahdollisuudet oppia. Nyt nämä kriisit ovat ehkä vielä enemmänkin korostaneet sitä vapaan sivistystyön roolia tällaisen yhteiskunnallisen tasa-arvon, demokratian ja osallisuuden kehittämisessä. Ajattelen, että vapaan sivistystyön oppilaitokset voivat ottaa sellaisia tehtäviä, jotka ehkä sitten formaalilta koulutusjärjestelmältä jäävät, ne voivat paikata erilaisia kuiluja. Ne ovat myös sellaisia, että ne ovat helposti saavutettavia, ne ovat ikään kuin ihmistä lähellä. Ajattelen, että tämä on yksi sellainen ihan keskeinen tulevaisuuden tehtävä vapaan sivistystyön oppilaille, oppilaitoksille. Se että kuinka me tavoitamme niitä ihmisiä, jotka eivät ehkä muun koulutuksen piiriin ihan samalla tavalla hakeudu.

Tia Yliskylä [00:18:04]: Kiitos Tytti, kuulosti tosi kiinnostavalta. 4H:ssa on tosi paljon myönteisiä kokemuksia sieltä nuorten omista yrityksistä. Sinä Tomi tuossa aikaisemmin toitkin jo tämän esiin, ja siellä 4H-yrittäjyydessä on mielestäni ainakin se ihan erinomainen valtti, että pääsee oikeasti testaamaan sitä omaa liiketoimintaa ja siihen saa vielä jopa koulutusta siihen yrittäjänä toimimiseen. Tomi, minkälaiset arvot oikeastaan sitä 4H-yrittäjien, 4H-nuorten yritystoimintaa ohjaavat?

Tomi Alakoski [00:18:41]: Minä luulen, että ei se siitä poikkeaa, että meillä on ne neljä arvoa ja se kokonaisvaltaisuus näkyy hyvin vahvasti. Mutta ehkä jos miettii nyt niitä palveluita tai tuotteita, joita nuoret kehittävät ja innovoivat, niin kyllä niissä vastuullisuus on kyllä yllättävän vahvasti esillä. Että se kaikki, miten ne tuotteet on vastuullisesti tuotettuja tai ne palvelut on hyvin asiakaslähtöisiä ja mietitään oikeita asioita. Ehkä siinä mielessä tällainen, minkälainen tulevaisuus meillä Suomessa on ja minkälaisia nuoria kasvaa sitten kun he pääsevät kokemaan tätä yrittäjyyttä, niin minulla on hyvin optimistinen ja hyvin positiivinen kuva siitä, minkälaisia nuoria meillä on kasvamassa tällä hetkellä.

Tia Yliskylä [00:19:29]: Eli ainakin se voidaan päätellä, että vastuullisuus on siellä yksi tosi tärkeä arvo nuorille. Nousiko siellä jotain muuta vielä esiin tämän vastuullisuuden lisäksi?

Tomi Alakoski [00:19:40]: No yrittäjyydessähän on niin kuin tietysti kaikki maailman sävyt ja värit aina, ja siihen meidän pitää kannustaakin. Eikä se nyt se sellainen epäonnistuminen ei välttämättä ole mikään arvo, mutta sekin kuuluu yrittäjyyteen. Että meillä on onnistumisen kulttuuri, että aina pitää onnistua, koskaan ei voi epäonnistua. Tai jos olet epäonnistunut, niin sen jälkeen olet aina epäonnistuja. Pitää kannustaa myös siihen, että niistä virheistä voi oppia ja sitä kautta sellainen hyvyys, jos yksi arvo meillä on, niin on se, että uskotaan ihmisen hyvyyteen. Se on hyvä lähtökohta kaikessa elämässä.

Tia Yliskylä [00:20:26]: Tytti nyökkäilee sen näköisenä, että olet ihan samaa mieltä ja tuossa aikaisemmin totesitkin sen, että meidän pitää uskoa siihen myönteiseen tulevaisuuteen. Vaikuttaako tämä sen perusteella siltä, että nuorissa se myönteinen tulevaisuus meitä odottaa?

Tytti Pantsar [00:20:41]: Kyllä uskon, että odottaa, ja ajattelen, että tuo oli hieno ajatus, jonka Tomi toi esille, että me tarvitsemme myös sellaisia ympäristöjä, joissa me voimme epäonnistua

turvallisesti ja saada uusia kokemuksia turvallisessa ympäristössä. Minä ajattelen, että nuorissa on meidän tulevaisuus, mutta sitten kestävyysnäkökulmasta ajattelen myös, että tämä on ihan tällainen elinikäisen oppimisen paikka, meidän kaikkien oppimisen paikka. Me emme voi sysätä vastuuta kestävästä tulevaisuudesta vain nuorille ja lapsille ja tuleville sukupolville. Meidän täytyy ottaa siitä koppi kaikkien.

Tia Yliskylä [00:21:21]: Kiitos, ja niinhän siinä taas kävi, että kun on oikein kiinnostavaa ja inspiroivaa, niin aika lentää siivillä. Ollaan päästy siihen kohtaan, että tulee kiitosten aika ja täytyy todeta, että tämä podcast-jakso on lopuillaan. Kiitos Suomen 4H-liiton toimitusjohtaja Tomi Alakoski ja Suomen Kansanopistoyhdistyksen toiminnanjohtaja Tytti Pantsar. Nämä kaikki Sivistys nousee yhteisöistä -podcastin jaksot voi kuunnella tuolla sivistys.fi-verkkosivustolla. Sieltä löytyy jokaiseen jaksoon oma linkki. Palautetta ja kommenttejäkin me otamme tosi mielellämme vastaan, niitä voi lähettää tietenkin sosiaalisen median kanavien kautta, mutta sitten on myös sähköposti. Se osoite on toimisto@ok-sivis.fi, ja sinnekin voi lähettää kaikenlaista kommenttia tulemaan. Kiitos, että kuuntelit! Heihei!

Tunnusmusiikki [00:22:18]:

Tia Yliskylä [00:22:26]: Tämä oli Sivistys nousee yhteisöistä -podcastin jakso. Podcast-sarjan tuottaa Opintokeskus Sivis.

[recording ends]